

Warszawa, dnia 9 kwietnia 2024 r.

Poz. 284

**UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 4 kwietnia 2024 r.

w sprawie upamiętnienia 230. rocznicy Insurekcji Kościuszkowskiej

230 lat temu, 24 marca 1794 r., w Krakowie Tadeusz Kościuszko złożył przysięgę: „powierzonej władzy na niczyj prywatny ucisk nie użyję, lecz jedynie jej dla obrony całości granic, odzyskania samowładności Narodu i ugruntowania powszechnej wolności używać będę”. To od tego symbolicznego aktu oraz przysięgi powtarzanej następnie przez zebranych tłumnie na krakowskim rynku obywatele rozpoczęła się Insurekcja Kościuszkowska.

Insurekcja była patriotycznym zrywem w obronie niepodległości Rzeczypospolitej, w myśl hasła „Wolność, Całość, Niepodległość”, zbrojną reakcją na rządy konfederacji targowickiej. Wcześniej targowiczanie, działający pod protektoratem carycy Katarzyny II, obalili z udziałem rosyjskiej armii ustalenia Sejmu Wielkiego, w tym postanowienia Konstytucji 3 maja, i na marionetkowej sesji ostatniego sejmiku w Grodnie zaakceptowali drugi rozbiór Polski.

Pierwszym zbrojnym starciem powstania była bitwa pod Raławicami, która wzmocniła wiarę w jego sens. Następnie opanowano Warszawę, Wilno i Grodno. Tadeusz Kościuszko wydał Uniwersał połaniecki, który zabezpieczał sytuację prawną chłopów, przewidując zniesienie poddaństwa osobistego, zapewniając ich nieusuwalność z gruntów, ograniczając pańszczyznę na czas insurekcji oraz zawieszając wykonanie pańszczyzny wobec chłopów powołanych do wojska, a tym samym zwiększając ich udział w powstaniu.

Przewaga liczebna wroga, jego lepsze uzbrojenie, a także udział po jego stronie pruskich wojsk spowodowały upadek insurekcji. 16 listopada 1794 r., po październikowej klęsce pod Maciejowicami i pojmaniu Tadeusza Kościuszki, nastąpiła kapitulacja powstańczych oddziałów. Tysiące powstańców zesłano na Syberię, a ich majątki skonfiskowano. W 1795 r. dokonano trzeciego rozbioru Polski.

Dzisiaj wiemy, że chociaż Insurekcja Kościuszkowska upadła, to Tadeusz Kościuszko wskazał drogę ku wolności Ojczyzny, prowadzącą przede wszystkim poprzez zbiorowy wysiłek całego narodu. Polacy, dzięki walce w kolejnych powstaniach, doczekali się wolnego, niepodległego i suwerennego państwa.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej upamiętnia Insurekcję Kościuszkowską i oddaje cześć wszystkim jej uczestnikom, walczącym o wolną i sprawiedliwą Polskę.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Marszałek Senatu: *M. Kidawa-Błońska*